

Werkconferentie verkenning domein groen onderwijs

Graag praktische oplossingen

Groene onderwijsinstellingen willen inspelen op de vragen vanuit de veranderende samenleving en sector. Maar ze worden daarin regelmatig belemmerd door wet- en regelgeving die samenhangt met hun positie onder LNV. De harmonisatie van het groen onderwijs binnen het algemeen onderwijsbeleid moet de knelpunten oplossen. Afspraken tussen OCW en LNV zouden liefst praktische oplossingen moeten behelzen. Een discussie over een domeinindeling is hiervoor niet nodig. Dat was de algemene opvatting onder de deelnemers aan de werkconferentie 'Verkenning Domein groen onderwijs'.

◀ *Vertegenwoordigers uit het groen en overige onderwijs, de sector en ambtenaren van LNV en OCW namen deel aan de werkconferentie 'Verkenning domein groen onderwijs'. Inzet: van boven naar beneden de sprekers Ate Oostra (DG-LNV), Jan Pieter Janssen (CvB AOC Limburg) en Jos Elbers (CvB Inholland)*

gevraagd werd om die opleiding over te nemen. De regelgeving blokkeerde dat omdat het crebo-nummer van deze opleiding niet tot het domein van de aoc's behoort. Uiteindelijk hebben we het met veel creativiteit kunnen oplossen." De toelichting is van CvB-voorzitter Jan Pieter Janssen van AOC Limburg. Hij illustreert tijdens de werkconferentie in welke positie aoc's ten opzichte van de andere onderwijsinstellingen in de regio verkeren. "Het succes van de aoc's is omgekeerd evenredig aan hun omvang in relatie tot het omliggend onderwijs. Mijn roc-collega's vinden het allemaal prima zolang ik maar geen bedreiging vorm".

Laatste maakindustrie

Zo'n 60 genodigden - vertegenwoordigers uit het groen en overige onderwijs, de sector en ambtenaren van beide departementen - luisteren naar zijn verhaal in het auditorium van Hogeschool Inholland op een steenworp afstand van het Ministerie van LNV in Den Haag. Janssen spreekt op uitnodiging van de Directie Kennis die in opdracht van de ministeries van OCW en LNV de werkconferentie organiseert. Het gaat over het thema 'het domein van het groene onderwijs', een van de aspecten die in het kader van de harmonisering door LNV en OCW gezamenlijk worden aangepakt. Voorheen was dat domein nog een tamelijk zelfstandig en afgebakend gebied. Met de nieuwe systematiek in het totale mbo en de hedendaagse arbeidsmarkt waar de traditionele sectoren steeds minder herkenbaar zijn, ligt dat tegenwoordig heel anders. Allerlei economische activiteiten in de groene wereld zijn steeds meer gebaseerd op combinaties met andere sectoren en disciplines. De sector doet dat volgens LNV directeur-generaal Ate Oostra zeer succesvol, zo betoogde deze in zijn inleidende toespraak van deze werkconferentie "Terwijl bedrijven als Phi-

lips en Nedloyd naar China vertrekken, slaagt het agrarisch bedrijfsleven er nog steeds in om wereldwijd op de tweede of derde plaats van exporteurs van agrarische producten te belanden. Het is de laatste echte maakindustrie die Nederland heeft." Een belangrijk aandeel in dat succes hangt volgens de topambtenaar samen met de intensieve samenwerking tussen groene onderwijsinstellingen en bedrijven. De positie van deze onderwijsinstellingen en de wet- en regelgeving die daarmee samenhangt, maakt het met name aoc's en has'en steeds moeilijker om het bedrijfsleven op het snijvlak met die andere disciplines te bedienen in hun onderwijsprogramma's en hun positie ten opzichte van de andere vormen van beroepsonderwijs te handhaven.

Eigen kracht

Aoc's bijvoorbeeld worden geconfronteerd met een 'schot' in de wetgeving. Roc's mogen namelijk voor alle sectoren opleiden en voor aoc's zijn de sectoren techniek, zorg en welzijn en economie verboden terrein. Zij worden daarmee eenzijdig beperkt in hun marktkansen. De kwestie Landbouwmechanisatie bij AOC Limburg is daar een voorbeeld van. In het vmbo overkomt Janssen met zijn aoc vergelijkbare problemen. Het proces van verbreding schrijdt daar met hoge snelheid voort. "Omdat wij niet hetzelfde mogen als de andere scholen voor vmbo, loop ik het risico dat vmbo-scholen en roc's me links en rechts inhalen", aldus Janssen die de theoretische leerweg in het vmbo als voorbeeld geeft. Aoc's mogen in hun vmbo-groen de theoretische leerweg (het hoogste vmbo-niveau) niet aanbieden en het aantal instromende zorgleerlingen - dus de lagere niveaus - neemt er gestaag toe. "Het betekent dat de instroom in onze mbo-niveau 3- en 4-opleidingen steeds verder afneemt. Dat is erg zorgelijk" Janssen zit overigens niet bij de pak- →

“**A**OC Limburg is zeer actief op zoek naar samenwerking in de regio. Twee naburige roc's zien er niets in. Met een derde - Gilde Opleidingen - gaat het beter. Dit roc had dermate weinig aanmeldingen voor zijn opleiding Landbouwmechanisatie dat ons

◀ Rode en groene stickers plakken bij de stellingen uit de workshops

ken neer. “Je moet geloven in je eigen kracht en de regio opzoeken.” Zo ziet hij kansen in samenwerking met het groene hbo. Niet zo direct voor doorstroom – dat levert hem immers geen nieuwe leerlingen op – maar door de afstroom. “Nogal wat eerstejaars hbo-studenten vallen in het eerste jaar uit. Zoals havisten. Dat komt vaak omdat ze in het voortgezet onderwijs een te hoog advies hebben gekregen.” AOC Limburg biedt deze afstromers onderdak zodat ze een groene mbo-kwalificatie krijgen en mogelijk beter geëquipeerd alsnog hun hbo-route kunnen vervolgen.

Ruimte

Of AOC Limburg ook afstroom van de groene hbo-poot van Inholland krijgt, valt te betwijfelen. De geografische afstand tussen Den Haag en Roermond of Horst is daarvoor te groot. Inholland-groen is overigens ook maar een *peanut*. “We hebben slechts 2,5 procent van alle groene hbo-studenten rekent Jos Elbers voor. Hij is bestuursvoorzitter van Inholland en vandaag gastheer van de conferentiegangers. Waarom hecht Inholland die met zijn 40.000 studenten de grootste hbo-instelling in Nederland is, dan toch zoveel belang aan dat piepkleine stukje groen? “Omdat het voor 50 procent van strategisch belang is voor onze hogeschool”, legt Elbers uit. “Het gaat om

een onderschatte branche met een groot economisch belang. Zeker met het Westland in onze regio. De internationalisering en schaalvergroting nemen verder toe. Ketenomkering, maatschappelijk verantwoord ondernemen en de veranderende relatie tussen stand en platteland. Dat geeft grote dynamiek in de branche en een toenemende diversiteit.” In het licht van die ontwikkelingen voorziet Elbers veel potentie voor zijn opleidingen en niet alleen de groene. “Er is een grote behoefte aan kennis en professionals. Om aan de huidige vraag te kunnen voldoen zou ik jaarlijks honderd afgestudeerden moeten afleveren. Maar dat kan niet op de traditionele manier. De markt is bepalend voor het onderwijs dat we aanbieden. Nogal wat van onze studenten van de andere richtingen hebben belangstelling voor groene ‘minoren’. Het gaat dus om samenwerking en snijvlakopleidingen. Daarom vinden we dat er ruimte voor vraaginfilling moet zijn via de major-minor-systematiek.”

Non issue

Biedt de major-minor-sytematiek een oplossing voor deze en andere knelpunten die verdere verbreding en samenwerking bemoeilijken? Of liggen er mogelijkheden in de clustervorming en competentievelden zoals Aequor die in een voorstel heeft vast-

gelegd en die resulteert in zeven bedrijfskolommen? Of de indeling in acht domeinen zoals het Procesmanagement Herontwerp MBO aan de BVE raad heeft voorgesteld. En wat te denken van het COLO-advies waarin dertien sectoren worden onderscheiden of van de ideeën voor een domein-indeling voor het hoger onderwijs die nog in ontwikkeling zijn? Al die voorstellen maken in ieder geval duidelijk dat de domeindiscussie niet exclusief voorbehouden is aan het groen onderwijs. Hij is aan de orde in alle vormen en niveaus van beroepsonderwijs. Vanwege de behoefte aan transparantie en natuurlijk ook omdat voor een adequate bekostigingssystematiek – in het geval van het groen onderwijs – twee departementen ieder voor zich afzonderlijk de lijnen moeten kunnen trekken. Voor de onderwijsdeelnemer – leerlingen en studenten dus – is het zoals Jan Pieter Janssen het stelt een ‘non issue’. “Je moet gewoon redeneren als een groen roc en vandaar de volledige onderwijsmarkt proberen te bedienen”, aldus zijn advies.

Nieuwe dingen

Uit de discussies tijdens de workshops en de volgeschreven flappen kan geconcludeerd worden dat de meerderheid van de aanwezigen die opvatting deelt. De groene instellingen zijn tevreden over hun huidige ‘speciale

Harmonisatie

In de beleidsbrief 'Groen Onderwijs 2010, vernieuwing van de inhoud' van maart 2002 heeft de toenmalige minister van LNV (Brinkhorst) mede namens de minister van OCW ondermeer een verdere harmonisatie van het groen onderwijs binnen het algemeen onderwijs aangekondigd. Deze harmonisatie moet de verschillen opheffen die bestaan tussen de uitvoering van het algemene onderwijsbeleid door OCW en LNV en ervoor zorgen dat groene onderwijsinstellingen dezelfde ontwikkelingskansen hebben als de overige.

In het voorjaar van 2004 hebben minister Veerman en OCW-staatssecretaris Rutte gezamenlijk overleg hierover gehad met de Tweede Kamer. Daarin is nogmaals vastgesteld dat de minister van LNV verantwoordelijk blijft voor het groen onderwijs en dat via een plan van aanpak verder wordt gewerkt aan de oplossing van tien knelpunten die belemmerend werken voor gelijkwaardige ontwikkelingsmogelijkheden en die de gewenste verbreding en inhoudelijke ontwikkeling in de weg staan.

Vier van deze knelpunten hebben direct te maken met het groene domein. Namelijk de breedtebeperking van vmbo-groen, mbo en hbo/wu en de beperking in de wet die een institutionele fusie tussen roc's en aoc's blokkeert.

Een projectteam van de Directie Kennis van LNV heeft in opdracht van de OCW/LNV-stuurgroep Harmonisatie Groen Onderwijs een discussiestuk 'Verkenning Domein groen onderwijs' opgesteld. In deze verkenning worden de vier knelpunten en voorstellen met betrekking tot het groene domein in kaart gebracht. Bedoeling van de werkconferentie van 27 mei was om de inhoud van de verkenning te toetsen aan wat er in het onderwijsveld speelt en conclusies te trekken over de positionering van het groen onderwijs.

De resultaten van de werkconferentie zullen worden meegenomen in de voortgangsbrief over de harmonisatie die minister Veerman en staatssecretaris Rutte nog deze maand naar de Tweede Kamer zullen sturen.

status' en vinden die niet knellend. Wel achten ze het heel gewenst dat er vooral praktische oplossingen bedacht worden om verbreding en samenwerking met het overige onderwijs beter mogelijk te maken.

In de rondgang die topambtenaren Ate Oostra (LNV) en Rob Kerstjens (OCW) met dagvoorzitter Hans van Aalst langs de volgeschreven flappen maakten, werden die conclusies nog eens in een breder perspectief geplaatst. Vrijwel alle deelnemers gaven aan dat ze samenwerking tussen aoc's en roc's hoge prioriteit geven. Oostra: "Daar ben ik blij mee." De samenwerking met het regionale bedrijfsleven staat ook hoog op de agenda. "Prima, aldus de LNV-topambtenaar, "maar zorg dat je in de hele kolom de relatie met het bedrijfsleven helder hebt." Daarmee sloot hij aan bij kritische opmerkingen van vertegenwoordigers van het bedrijfsleven in een workshop. Volgens hen is er vanuit de bedrijven behoefte aan regie voor die samenwerking. De vele negatieve reacties – in de vorm van rode stickers – bij de stelling dat de domeinindeling knellend is, onderstreepte nog eens de algemene opvatting die door Oostra samenvatte met: "Zorg gewoon dat je goed bent en klanten hebt. Zijn er knelpunten, dan lossen wij die op." Dat OCW dezelfde opvatting is toegedaan, bleek uit de reactie van directeur-generaal Rob Kerstjens. "Ik vind het van belang dat we de goede contacten hierover onderhouden. Het groen onderwijs is succesvol en blijkt ook een prima plek om nieuwe dingen uit te proberen." Zeker die laatste conclusie kan niet anders betekenen dan dat OCW in de harmo-

nisatiebesprekingen met LNV open staat voor het bieden van de praktische oplossingen waar het veld om vraagt.

Pieter Boetzkes

